

F. t. beslutn. om børns rettigheder i samfundet

Beslutningsforslag nr. B 21. Fremsat den 22. oktober 2003 af Anne Baastrup (SF), Aage Frandsen (SF), Kamal Quereshi (SF) og Villy Søvnald (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om børns rettigheder i samfundet

Folketinget pålægger regeringen at arbejde for:

– at børn og unge inddrages og høres i beslutninger, der har betydning for dem,

– at børn og unge får kendskab til deres rettigheder,

– at børn og unge får en klagemulighed og et direkte tilgængeligt henvendelsessted.

Bemærkninger til forslaget

Indledende bemærkninger til beslutningsforslaget

Forslaget er i en revideret form en delvis genfremsettelse af beslutningsforslag nr. B 72 fra folketingsåret 2002-03, se Folketingstidende, forhandlingerne side 6194 og till. A side 2938 og 2941.

Der er problemer med at sikre børns og unges rettigheder i Danmark. Det fremgår f.eks. af Børnerådets hørings svar til Danmarks tredje rapport til FN's Børnekomité, hvor flere problemstillinger rejses. Blandt andet nævnes problemer med negativ social arv, svingende kvalitet i anbringelse af børn uden for hjemmet, inkonsekvens i inddragelse af børn og mangel på klagemuligheder for børn.

Langt de fleste voksne vil børnene det godt. Derfor vil det være oplagt, at voksne i stedet for at træffe beslutninger på baggrund af formodninger om børnenes interesser træffer beslutninger på baggrund af reel viden om børnenes egne ønsker og deres oplevelse af problemer og behov. SF mener ikke, det er givet, at voksne – på trods af deres gode intentioner – ved og skal beslutte, hvad der er til barnets bedste eller i barnets interesse. Dette beslutningsforslag skal ses som et forsøg på at give børnene en stemme, som voksne kan høre.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Forslaget om at pålægge regeringen at arbejde for, at børn og unge inddrages i beslutninger, der har betydning for dem, skal sikre, at børn og unge inddrages og høres i beslutninger (respekteres som interessegruppe), der påvirker det offentlige rum, de færdes i, det være sig skole, daginstitution, fritidsklub eller lokalområde, og dermed deres hverdag uden for hjemmet. Dette er ikke det samme, som at børnene skal bestemme alt, men børnenes viden og meninger bør indgå i beslutningsgrundlaget på lige fod med andre interesser og hensyn. Børn og unge vil ofte have en tættere tilknytning til lokalområdet end voksne, idet de færdes der mere. Derfor besidder børn og unge nogle erfaringer og oplevelser, der er værd at inddrage i beslutningsprocessen angående tiltag i lokalområdet.

Demokrati er ikke en medfødt egenskab, men noget, der skal læres. Derfor bør børn og unge inddrages i denne læringsproces og herved lære de demokratiske spilleregler. Med øvelse og positive erfaringer med demokratisk virke vil de unge være bedre rustede til at håndtere og respektere disse spilleregler, når de bliver myndige. Dette kan gøres på et utal af måder, og alene i København findes flere gode eksempler på vellykket børnedeltagelse og -inddragelse. Af de nyeste kan fremhæves Ungeråd Nordvest, der er for kvarterets børn og unge (mellem 12 og 18 år), og som er opstået ved et bredt samarbejde mellem institutioner i kvarteret. De unge er engagerede i forskellige projekter og grupper, der arbejder for at gøre kvarteret til et godt sted at være for børn og unge. Blandt andet arbejdes der med planlægning af en fest, oprettelse af et værested og udgivelse af en avis.

På Amager findes ligeledes et ungeråd, der er opstået i et samarbejde mellem ungdomsskolen og kvarterløft i Holmbladsgade. Her har de unge blandt andet arbejdet med at arrangere fester og andre kulturelle arrangementer, hvilket har medført, at de unge har erhvervet sig kompetencer med hensyn til planlægning og demokratiske processer. De unge har ligeledes kunnet opleve den stolthed, det giver at arrangere noget, som andre kan have glæde af.

I begge tilfælde gælder, at mange af deltagerne har været unge med anden etnisk oprindelse end dansk, hvilket er en gruppe, der ellers ofte bliver opfattet som udenforstående, svag eller problematisk. Men erfaringerne med ungeråd viser, at også denne gruppe kan og vil deltage, når rammerne er rigtige.

Erfaringerne viser altså, at børnene gerne vil og kan deltage og inddrages. Man skal dog være opmærksom på, at succesfuld inddragelse, især af små og mindre børn, kræver metoder og arbejdsformer, som børn kan benytte sig af. Der skal altså tænkes i nye demokratiske deltagelsesformer som f.eks. fremtidsværksteder, temadage og formidling via tegninger og plancher. Tilmelange møder, omfattende skriftlige arbejder og lange beslutningsgange er ikke velegnet, hvis hensigten er reel børneinddragelse. I flere kommuner består bør-

neråd af voksne, og børnepolitik udformes af voksne. Dette mener SF er uhensigtsmæssigt, jf. ovenstående bemærkninger.

Forslaget sikrer, at børn og unge får kendskab til deres rettigheder. Dette kan gøres ved at indføre børns rettigheder som en tilbagevendende del af pensum i folkeskolen på alle klassetrin, hvilket Børnerådet også anbefaler. Dette mener SF er yderst rimeligt, da Danmark via artikel 42 i FN's børnekonvention er forpligtet til »gennem passende og aktive forholdsregler at gøre principperne og bestemmelserne i konventionen almindeligt bekendt for både voksne og børn«. SF vurderer, at dette tiltag vil have adskillige positive effekter. For det første vil børnene diskutere og blive gjort opmærksomme på, at børn, både de selv og andre, er værdifulde mennesker, som samfundet sætter pris på og respekterer. Som følge deraf kan de få en fornemmelse af at tilhøre et fællesskab, der respekterer dem, og som de selv kan respektere. Dernæst kan det gøre børnene mere opmærksomme og respekt- og omsorgsfulde over for andre børn og deres problemer.

For børn i svære situationer kan opmærksomheden omkring børns rettigheder måske også hjælpe dem til at søge hjælp eller sætte grænser, hvis de bliver krænket. At dette er relevant, kan ses af de desværre alt for mange sager om seksuelle krænkelser af børn. I regeringens handleplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn fra august 2003 refereres en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed, hvor gerningsmanden til seksuelle overgreb på børn hyppigt var en ven eller kammerat (i ca. 40 pct. af tilfældene for både drenge og piger) eller et familiemedlem (i 11 pct. af tilfældene). Undersøgelsen viste ligeledes en markant sammenhæng mellem seksuelle overgreb, dårlig trivsel og utrygge opvækstvilkår. Som mulig forebyggelse af overgreb nævner de unge selv, at det er vigtigt »at snakke med andre voksne om sine problemer med forældre«, og at »børn allerede fra starten af skoletiden bliver informeret om børns rettigheder, og hvordan man undgår seksuelle overgreb og vold«. I rapporten refereres ligeledes en SFI-undersøgelse om unge krænkere. Et fællestræk ved de unge krænkere er blandt andet oplevelse af omsorgssvigt, adfærdsforstyrrelser og store vanskeligheder ved at mestre selvrefleksion. De unge krænkere påpeger selv, at forebyggelse af overgreb og forhindring af gentagelser sikres ved, at nogle er opmærksomme på dem, og ved let adgang til professionelle i nærmiljøet.

Dette taler for at indføre børnekonventionen i skolerens pensum. Man kan f.eks. håbe, at dette vil gøre børnene opmærksomme på, at de har ret til at sige nej

og blive respekteret, og fremme gensidig respekt børnene imellem.

Forslaget om at pålægge regeringen, at børn og unge får en klagemulighed og et direkte tilgængeligt henvendelsessted, er et led i at sikre børns rettigheder. Børn og unge skal have en klagemulighed og et sted eller en person, hvortil børn kan henvende sig med ting og problemer, der gør deres liv svært, f.eks. mobning, omsorgssvigt, misbrug eller andre tilfælde, hvor deres rettigheder krænkes. Denne instans kan især være vigtig for børn, hvis forældre eller andre nære voksne ikke vil eller kan påtage sig at beskytte barnet og/eller måske endda selv er dem, der krænker barnets rettigheder eller er årsag til barnets mistrivsel.

En mulighed kan være en børnetelefon, der betjenes af professionelt uddannede voksne. Det vigtige er, at børnene ved, hvem de kan kontakte, hvordan de skal gøre det, og at det ikke er for vanskeligt, samt at den, de skal henvende sig til, ikke er en del af konflikten eller problemet. Barnet kan således rådgives, børnerådgiveren kan tage en snak med andre involverede parter, eller hjælpeforanstaltninger kan iværksættes, hvis barnet ønsker det. Her kan børn eller unge, der selv eller hvis forældre har været involveret i en offentlig myndighedsafgørelse, få hjælp til at genoptage sager, hvis forholdene ændrer sig eller barnet eller den unge mistrives med afgørelsen og dens følgevirkninger, f.eks. problemer med anbringelsesstedet eller forældresamværrets forløb.

Børns Vilkår driver allerede en velfungerende landsdækkende børnetelefon (Børnetelefonen) og har netop indgået et samarbejde med Frederiksborg Amt om telefonen. Samarbejdet indebærer blandt andet, at amtet har udpeget nogle af sine ansatte som kontaktpersoner for Børns Vilkår. Kontaktpersonerne skal tage sig af den videre indsats for de børn fra Frederiksborg Amt, der har kontaktet Børnetelefonen, og som ønsker hjælp.

Socialministeren har på baggrund af Folketingets behandling af beslutningsforslag nr. B 141 om en børneombudsmand, folketingsåret 2002-03, iværksat en afdækning af børns individuelle klagemuligheder og børns kendskab til disse klagemuligheder. I et svar til Folketingets Retsudvalg under behandling af B 141 – bilag 3, folketingsåret 2002-03 – oplyser ministeren, at dette arbejde forventes afsluttet i løbet af november 2003.

Forslagsstillerne forventer, at resultaterne af undersøgelsen vil indgå i regeringens videre arbejde med at give børn reelle klagemuligheder.

Skriftlig fremsættelse

Anne Baastrup (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om børns rettigheder i samfundet.

(Beslutningsforslag nr. B 21).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.